

Đua bơi thuyền truyền thống trên sông Kiến Giang là một lễ hội truyền thống lâu đời của nhân dân huyện Lệ Thủy (Quảng Bình). Đặc biệt, từ sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, vào dịp Tết Độc lập 2-9, lễ hội đua bơi thuyền truyền thống trên sông Kiến Giang (Lệ Thủy) đã thu hút hàng vạn người tham dự, có câu ca lưu truyền rằng: “Dù ai đi tây về đông/ Mông 2 tháng 9 cũng mong về nhà/ Về nhà xem hội quê ta/ Dưới sông bơi trái, nhà nhà cờ bay”. Thế nhưng, với người dân làng Bình Minh (xã Dương Thủy, huyện Lệ Thủy) thì lễ hội bơi đua thuyền đã bắt đầu từ trước đó một ngày, ngay trên nhánh sông nhỏ chảy men trước làng tên gọi là Đâu Giang (được tách

Lễ hội bơi thuyền truyền thống trên sông Đâu Giang
Ảnh: P.T.C

Lễ hội bơi thuyền truyền thống ở Dương Thủy

PHẠM THỊ CẢNH - TRẦN THẾ HÙNG

ra từ sông Kiến Giang, nối liền các xã Liên Thủy - Dương Thủy - Tân Thủy - Thái Thủy). Người dân nơi đây không gọi là lễ hội bơi đua thuyền mà chỉ gọi là lễ hội bơi thuyền truyền thống.

Làng Bình Minh có gần 350 hộ với khoảng 1.600 nhân khẩu, nằm bên tả ngạn dòng Đâu Giang hiền hòa. Khi đến thăm làng, du khách sẽ sững sốt trước dải rừng lộc vùng xanh mượt, có tuổi đời vài trăm năm tuổi bao bọc quanh làng. Trải bao cuộc biến thiên của lịch sử, rừng cây lộc vùng vẫn đứng vững như thách thức với thời gian để che chắn, bảo vệ cho làng. Mùa đông, rừng ngăn những cơn sóng lớn đánh ập vào làng, che gió mùa đông bắc, bảo vệ mùa màng. Mùa hè, rừng trở thành nơi nghỉ ngơi vào trưa hè nóng nực khi bà con ra đồng. Người dân nơi đây đa phần làm nghề nông, mộc mạc và chân chất. Bởi thế, mong ước mưa thuận gió hòa dường như đã thấm sâu vào tiềm thức, trở thành mong mỏi, nguyện cầu hàng năm. Lễ hội bơi thuyền truyền thống

ở đây cũng phát xuất từ mong muốn giản dị và đơn sơ ấy của cư dân vùng sông nước này. Lễ hội ra đời với mục đích cầu cho mưa thuận, gió hòa, mùa màng bội thu; cũng là dịp thi thố sức trai, sức gái để chuẩn bị vật lộn với mùa mưa bão, chế ngự thiên nhiên. Vì vậy, nói lễ hội bơi thuyền cổ vũ cho tinh thần thượng võ cũng chẳng ngoa chút nào.

Sau ngày Cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công, để góp phần vào niềm vui lớn của đất nước, chào mừng ngày Quốc khánh 2/9, vào ngày 1/9 hàng năm, làng Bình Minh lại mở hội bơi thuyền nam, nữ sôi nổi, hào hứng trong địa phương gắn với “ăn Tết Độc lập” và dâng hương tưởng nhớ Chủ tịch Hồ Chí Minh, tưởng nhớ Đại tướng Võ Nguyên Giáp - vị tướng huyền thoại của dân tộc, người con của quê hương xứ Lệ. Tính đến nay, lễ hội bơi thuyền truyền thống đã qua hơn 30 lần tổ chức cấp thôn. Năm 2008, thôn Trung Thiện gia nhập thêm 1 dò bơi cùng với 4 đội của thôn Bình Minh và cũng từ đó lễ hội bơi thuyền

Nghiên cứu - Trao đổi

được xã công nhận trở thành ngày lễ lớn của vùng sông nước xã Dương Thủy. Lễ hội bơi thuyền trên sông Đâu Giang xã Dương Thủy luôn diễn ra với không khí sôi nổi, đoàn kết, thân ái và đầy tinh thần thượng võ, trở thành nét văn hóa truyền thống độc đáo của làng. Lễ hội đã thu hút đông đảo người dân địa phương và con em quê hương đang sinh sống, học tập, công tác trên mọi miền đất nước về đón xem, cổ vũ động viên và mừng Tết Độc lập tại quê nhà. Kinh phí tổ chức lễ hội từ quá trình tập luyện đến trao giải chủ yếu là do người dân trong làng, con em xã nhà quyên góp và sự hỗ trợ từ xã Dương Thủy nhằm khuyến khích tinh thần cho bà con có được một mùa lễ hội thật vui và ý nghĩa.

Năm 2018 này, cũng như mọi năm, ngay từ sáng sớm ngày 1/9, từ các ngã đường đổ về làng Bình Minh đông kín người. Trung tâm xã Dương Thủy rực rỡ cờ hoa, băng rôn kỷ niệm ngày Cách mạng tháng Tám thành công và Quốc khánh 2/9. Tham gia lễ hội bơi có 5 thuyền bơi của các đội trong làng: Đội 1, đội 2, đội 3, đội 4 và một đội thuộc thôn Trung Thiện với trên 300 vận động viên nam, nữ tranh tài trên đường đua dài 12km (đối với đội bơi nông dân) và 6km (đội bơi nữ và thanh niên). Đường đua độc nhất được chọn từ trước đến nay ở vị trí thượng tiêu là bến Mụ Bộ (thôn Trung Thiện), hạ tiêu là hệ vụng thôn Bình Minh và nhà văn hoá thôn Bình Minh là điểm buồm phao.

Một đội bơi có 9 cặp người bơi chèo, một người lái cái, một người lái chính, một người chèo phách, một người gõ mõ và một người tát nước. Tổng cộng 23 người trên một đội bơi. Mỗi đội bơi sẽ mặc trang phục riêng nhằm phân biệt với các đội còn lại. Bên cạnh đó, phía sau các đội gắn lô gõ tên đội để mọi người dễ dàng quan sát và cổ vũ cho đội của mình. Các đội bơi chia ra 3 kíp gồm kíp nông dân, tiếp đến phụ nữ và sau cùng là thanh niên với mỗi kíp có 5 đội. Kíp nông dân bơi 2 vòng, phụ nữ và thanh niên bơi 1 vòng. Xuất phát từ nhà văn hóa thôn, các đội bơi sẽ bơi đến thượng tiêu vòng về

đến hạ tiêu quay lên lại điểm xuất phát ban đầu được tính là 1 vòng. Người ngồi đầu cầm được dây đích đồng nghĩa đội bơi đó nhất và giảm vị trí xếp hạng lần lượt cho các đội bơi sau. Đội bơi được chuẩn bị cẩn thận từ trước đó rất lâu, bên ngoài mỗi đội gỗ được vẽ hình rồng, hình phượng, các hoa văn sóng nước cách điệu nhằm thu hút và hấp dẫn người xem. Phần lễ diễn ra đơn giản nhưng trang nghiêm, với đầy đủ thủ tục, sự tham gia đông đảo của người dân trong làng. Khi các đội chuẩn bị bước vào cuộc đua, ban tổ chức sẽ đánh ba hồi trống và bắn pháo, cũng là lúc các tay bơi khoát mái chèo, mạnh mẽ đưa những chiếc thuyền đua lao nhanh trên sông tiến về đích.

Hai bên bờ sông, đông đảo người dân và du khách hào hứng cổ vũ tạo nên không khí thật náo nhiệt. Trên đường, bà con nhân dân tập trung kín hai bên bờ sông để theo dõi cuộc tranh tài giữa các đội bơi, hô vang tên đội bơi của đội mình, khoát mũ, nón và té nước để cổ vũ cho các đội bơi. Sau gần 4 giờ tranh đua quyết liệt, gay cấn cùng với không khí sôi nổi, hào hứng và tinh thần thượng võ, đoàn kết, các vận động viên tham dự đã cống hiến cho khán giả chứng kiến những màn bút phá, rượt đuổi ngoạn mục, hấp dẫn trên sông. Sau khi các đội bơi hoàn thành mục tiêu, các thành viên đội bơi tập trung tại nhà văn hóa để bế mạc lễ hội và nhận giải thưởng từ ban tổ chức.

Lễ hội bơi thuyền truyền thống trên sông Đâu Giang xã Dương Thủy đã trở thành hoạt động văn hóa - thể thao mang đậm nét dân gian, tạo sân chơi lành mạnh cho người dân nơi đây trong dịp lễ lớn của dân tộc. Thông qua lễ hội đã góp phần tiếp tục bảo tồn, phát huy những truyền thống văn hóa tốt đẹp của người dân địa phương; đồng thời nâng cao chất lượng phong trào luyện tập thể dục - thể thao quần chúng; góp phần nâng cao sức khỏe nhân dân trên địa bàn ■

P.T.C - T.T.H